Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 23 sierpnia 1935 r. 1346.-

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"L i e t . Ż i n i o s" o k o n g r e s i e ś w i a t o w y m L i t w i n ó w ."Liet.Żinios" Nr.189 z 21.VIII.1935 r. w artykule wstępnym poddają krytyce odbyty kongres Litwinów zagranicznych.

Przedewszystkiem pismo wskazuje, iż kongres został zwołany na chybił trafił i był w pośpiechu przeprowadzony, tak, iż uczestnicy jego nie zdołali nawet wyczerpać przewidzianego programu. Kongres zakończył się o dwa dni wcześniej, niż to było przewidziane. Uczestnicy kongresu nie mieli możności przedyskutowania odczytów i przemówień, wygłoszonych na kongresie. Na kongresie panowało hasło: "Mniej mówić, więcej ruszać się".

W kongresie wzięli udział przedewszystkiem katolicy, którzy pod wpływem swych przywódców głosowali przeciwko dyskusjom i przyjęli uchwały. Lecz, czy uczynili oni zgodnie ze swą wolą? Ci, którzy bliżej zetknęli się z uczestnikami kongresu, przekonali się, iż byli oni nieco inaczej nastrojeni.

Wobec tego, iż uczestnicy kongresu nie mieli możności przeprowadzenia dyskusyj, wartość ich uchwał jest bardzo problematyczna. Jeśli jednak pierwszy kongres wyrzekł się przysługujących mu praw, lub też należycie ich nie zrozumiał, to następny, przewidziany na 1938 rok kongres może być zorganizowany bardziej celowo i produkcyjnie. /D-2/-

U c h w a ł y k o n f e r e n c j i p r a s o w e j L i t w i n ó w z z a g r a n i c y ."Rytas" Nr.189 z 21.VIII.1935 r.:

Po zakończeniu światowej konferencji Litwinów z zagranicy w Kownie, w dn.20 sierpnia w Kłajpedzie i Girulach odbyła się I-sza światowa konferencja prasowa Litwinów. Na program konferencji złożyły się: referat p.Franciszka Dailide o stosunkach prasowych w Litwie; sprawozdania z sytuacji dziennikarstwa litewskiego zagranicą; oświadczenie p.W.Rastenisa na temat prasy litewskiej zagranicą i w Litwie; referat p.A.Brużasa o potrzebie rozszerzenia wzajemnego serwisu informacyjnego pomiędzy prasą litewską zagranicą i w Litwie; referat J.Paleckisa o pogłębieniu stosunków zawodowych pomiędzy dziennikarzami zagranicznymi i litewskimi i odczyt dyrektora Fr.Dailide o propagandzie litewskiej w prasie zagranicznej. Po wysłuchaniu referatu uczestnicy konferencji powzięli następujące uchwały:

I/W sprawie informowania litewskiej prasy zagranicznej

1/Litewska prasa zagraniczna, informując swych czytelników o Litwie, winna czerpać wiadomości ze źródeł objektywnych, zamieszczając jak najwięcej dodatnich wiadomości o Litwie i unikając poruszania tematów walki partyjnej, któreby mogły bezpodstawnie zepsuć opinję Litwinów zagranicznych o ich ojczyźnie.

2/Konferencja jest zdania, iż należy powołać do życia specjalną instytucję informacyjną, która pośredniczyłaby pomiędzy prasą litewską w Litwie i zagranicą. Tego rodzaju pracę podjęło biuro prasowe "Talka", którą to pracę należy rozszerzyć. Biuro "Talka" winno również powodować wypowiadanie się prasy litewskiej całego świata na temat doniosłych zagadnień litewskich.

3/Biuro "Talka" winno dostarczać prasie litewskiej wiadomości o życiu Litwinów zagranicą.

4/Konferencja pragnie, aby zorganizowana została regularna wymiana pism litewskich zagranicznych i krajowych.

II/W sprawie stosunków zawodowych pomiędzy dziennikarzami litewskimi w kraju i zagranicą:

1/Konferencja proponuje redakcjom pism litewskich, aby zaangażowały litewskich dziennikarzy zagranicznych w charakterze korespondentów specjalnych z życia kolonij litewskich zagranicą.

2/Konferencja uważa za wskazane, aby dziennikarze litewscy bliżej współpracowali z dziennikarzami litewskimi zagranicą.

3/Konferencja wyraża gorące życzenie, aby zorganizowane zostało delegowanie dziennikarzy litewskich na praktykę do redakcyj pism litewskich zagranicą i odwrotnie.

4/Konferencja z uznaniem przyjęła wniosek lit.Syndykatu Dziennikarzy, aby przybywający do Litwy dziennikarze litewscy z zagranicy utrzymywali bliższy kontakt z Syndykatem i korzystali z gościny w domu wypoczynkowym Syndykatu w Gierulach.

5/Konferencja zwraca się do rządu litewskiego z prośbą, aby ten, normując sprawy ubezpieczenia społecznego dziennikarzy litewskich i innych pracowników kulturalnych, rozciągnął te ubezpieczenia także na dziennikarzy litewskich oraz innych litewskich pracowników kulturalnych zagranicą.

III. W sprawie almanachów i roczników.

1/Konferencja przyjmuje zaproszenie Syndykatu Dziennikarzy Lit., skierowane do lit.dziennikarzy zagranicznych, aby wzięli oni udział w redagowaniu rocznika Syndykatu Dziennikarzy.

2/Konferencja uważa za konieczne, aby na przyszłość, z okazji kongresów światowych Litwinów dziennikarze litewscy całego świata opracowywali wspólny almanach, poświęcony życiu Litwinów na wychodźtwie.

IV. W sprawie światowego związku dziennikarzy litewskich.

1/Konferencja postanowiła powołać do życia światowy związek dziennikarzy litewskich. Opracowanie statutu związku powierza konferencja zarządowi lit.Syndykatu Dziennikarzy. Światowy związek dziennikarzy litewskich będzie utrzymywał kontakt ze światowym związkiem Litwinów. Statut związku przyjęty zostanie w drodze referendum.

- § -

Realizację powyższych uchwał konferencja powierza zarządowi lit.Syndykatu Dziennikarzy.

- § -

Na wniosek dziennikarza amerykańskiego K.Karpisa konferencja wyraziła swe współczucie dziennikarzom litewskim w Prusach Wschodnich, którzy z wiadomych przyczyn nie mogli przybyć na konferencję. Nadto konferencja wyraziła swe współczucie dziennikarzom litewskim w Wileńszczyźnie. /D-9/

"Manchester Guardian" o ewentualnej interwencji polskiej w sprawie Kłajpedy. Prasa kowieńska z 21 sierpnia 1935 r. donosi, iż "Manchester Guardian" podaje wiadomość swego korespondenta dyplomatycznego, jakoby w Berlinie rozważana jest kwestja wszczęcia w roku przyszłym akcji w kierunku oderwania Kraju Kłajpedzkiego od Litwy. Akcja ta polegałaby na wzięciu przez Niemców kłajpedzkich przy pomocy Rzeszy władzy w swe ręce i wypędzeniu z Kraju Kłajpedzkiego Litwinów. Pismo zaznacza, że zamiary niemieckie mogłyby być udaremnione jedynie wówczas, gdyby Polska wystąpiła z interwencją w tej sprawie. Jeśli jednak Polska nie będzie interwenjowała, w takim razie nie ulega wątpliwości, iż Niemcy nie będą czyniły skrupułów spowodu statutu kłajpedzkiego i paktu Ligi Narodów. Jeśli jednak Polska pozwoli Niemcom opanować Kłajpedę, wówczas powrót Gdańska i Pomorza polskiego do Niemiec będzie - zdaniem "M.Guardian" - jedynie kwestją czasu.- /E-3/

Kronika.

Sprawa ulgowych wiz. Prasa kowieńska /z 21.VIII. 1935/: M.S.Wewn. odrzuciło szereg podań o udzielenie ulgowych wiz i paszportów dla uczestników wycieczek zagranicznych.-

Bałtycka konferencja geodezyjna. "Liet. Žinios" Nr.189 /VIII.1935/: Dn.20 sierpnia w Tallinie rozpoczęła się bałtycka konferencja geodezyjna, w której biorą udział przedstawiciele Litwy, Łotwy, Estonji, Finlandji, Danji, Szwecji, Polski i Niemiec. /K/.-

Wymiana więźniów pomiędzy Litwą a Sowietami. "Liet.Aidas" Nr.190 /VIII.1935/: W wyniku porozumienia dyplomatycznego pomiędzy Litwą i Sowietami w dn.21 sierpnia r.b. nastąpiła wymiana więźniów. Litwa wydała Sowietom 6 następujących komunistów: 1/Piotr Pajarski vel Stanisław Andziulis; 2/Kazimierz Juraitis vel Jan Jurkunas-Jurkaznas; 3/Małka Chodosówna, 4/Kazimierz Łabutis; 5/Mowsza Amburas-Szmerelis Lewin i 6/Józef Mickiewicz.

Wyżej wymieni zostali sowieckim samolotem "Arioł" odwiezieni do ZSRR.

Sowiety wydały Litwie następujących więźniów: trzech księży litewskich: Josiukasa, Jodakisa i Macziukasa oraz Żostautasa, Melnikasa, Baczelisa, Gineikasa, Bytautasa, dwie siostry Jurszanaitisówny, Romanowską, Władysławę Grynbergową, Łabanowską, Bałtrunaitisównę i Kakerainisową.

Więźniowie wydawani przez Sowiety zostaną odtransportowani do Litwy przed końcem sierpnia r.b. /D-2/17/-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a.

S z e f w y d z i a ł u ś l e d c z e g o D - t u B e z p i e c z e ń s t w a P a ń s t w a ."Liet.Aidas" Nr.190 /VIII.1935/: Szef wydziału śledczego /kvotu skyrius/ D-tu Bezpieczeństwa Państwa S.Bortkieviczius w ciągu roku studjował w Paryżu. Bortkieviczius specjalizował się w zakresie prawa karnego i nauk policyjnych. Pozatem Bortkieviczius praktycznie zaznajomił się z pracą prefektury policji w Paryżu.- /C-14/

O f i a r a p r e z y d e n t a P a ń s t w a n a f u n d u s z b r o n i ."Liet.Aidas" Nr.190 /VIII.1935/:Prezydent Państwa złożył na rzecz funduszu broni obligacje pożyczki wewnętrznej na sumę 2 tys.lt., zaś członkowie rządu złożyli takąż ofiarę w obligacjach w wys.16.300 lt.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"R y t a s" o s m u t k a c h L i t w i n ó w w i l e ń s k i c h ."Rytas" Nr.188 z 20.VIII.1935 r. zamieszcza artykuł p.t."Smutki Litwinów wileńskich", w którym Albin Stanialis opisuje swe rozmowy z Litwinami wileńskimi.

Autor artykułu stwierdza, iż życie Litwinów wileńskich jest nie do pozazdroszczenia. Gospodarze obciążeni są przeróżnemi podatkami. Płacą oni podatki drogowe, lecz drogi są niemożliwe. Sytuacja rolników w Niepodległej Litwie jest znacznie lepsza, niż w Wileńszczyźnie. W samem Wilnie Litwinów jest niezbyt dużo. Jedyną instytucją, która podtrzymuje litewskość w Wilnie i całej Litwie Okupowanej jest T-wo św.Kazimierza. Ostatnio jednak Towarzystwo to jest tak ograniczone, że jakakolwiek praca litewska jest nie do pomyślenia. Prawie wszystkie szkoły T-wa "Rytas", których liczba kiedyś dochodziła do 100, obecnie są zamknięte. Pozostały jedynie 3 szkoły. Jako powód likwidacji szkół podaje się przeważnie niewłaściwość lokali, lecz w tych samych lokalach zakłada się szkoły państwowe z językiem wykładowym polskim. Mieszkańcy protestują przeciwko takiemu postępowaniu i chociaż zmuszani są do posyłania dzieci do szkół polskich, jednakże dzieci swych do żadnych szkół nie posyłają. Jeśli szkoła litewska uznana zostanie za właściwą, w takim razie nie zatwierdza się jej nauczyciela i przysyła się nauczyciela Polaka. Nadto nie zezwala się na utrzymywanie 7-klasowych szkół litewskich, pozostawiając tylko 4 oddziały, a to w tym celu, aby dzieci litewskie nie mogły wstępować do gimnazjów.

Czyniono starania utworzenia litewskich szkół przygotowawczych w Święcianach i Wilnie, lecz zezwolenia nie uzyskano. Szkołom litewskim nie udziela się zezwoleń na budowanie nowych domów lub remontowanie starych, gdyż buduje się szkoły rządowe.

Niewszyscy uczniowie mogą wstąpić do lit.gimnazjum w Wilnie, gdyż wymagane są na to zezwolenia od władz gminnych, które winne stwierdzić, czy istotnie rodzice ucznia są Litwinami i czy którykolwiek z nich nie mówi po polsku. Jeśli ojciec lub matka mówią po polsku, w takim razie dzieci z takiej rodziny nie mogą uczęszczać do gimnazjum litewskiego, chociażby nawet rodzina taka uważała siebie za litewską i o litewskość walczyła.

Księża w wil.seminarjum duchownem wychowywani są w ten sposób, aby mogli prowadzić pracę polonizacyjną. Litwini, który ukończą seminarjum, wysyłani są do parafij polskich, zaś Polacy do parafij litewskich. Wszystkie organizacje litewskie są prześladowane, za śpiewanie pieśni litewskich są sporządzane protokuły i nakładane kary pieniężne. Dla nałożenia kary wystarcza, iż ktoś jest Litwinem. Pomimo to jednak uświadomienie Litwinów wzrasta i narazie Litwini opierają się fali wynaradawiania. Są nawet gminy, w których litewskość znacznie się wzmocniła, zaś młodzież zapisuje się jedynie do organizacyj litewskich. W niektórych miejscowościach organizacje litewskie łączą ok.20% całej młodzieży. Jednakże ciężko będzie na dłuższy dystans oprzeć się uciskowi polskiemu, jeśli nie zajmie się tem rząd Litwy.

Miejscowi Litwini bardzo są zainteresowani sprawą wyzwolenia. Mało kto mówi o sprawie wileńskiej, z czego Polacy się cieszą. Niektórzy mieszkańcy poczynają wątpić, czy kiedykolwiek powrócą do Litwy. To też, zdaniem wilnian, Niepodległa Litwa winna się tem bardziej zająć. /H/.-